

VERSLAG 2^E VELDBIJEENKOMST 'BEMESTING EN BEHEER VAN PRODUCTIEF KRUIDENRIJK GRASLAND'

Voor deelnemers van de Proeftuin NiL Drentsche Aa en andere belangstellenden is op 5 april jl. een veldbijeenkomst georganiseerd over bemesting en beheer van productief kruidenrijk grasland. Mark de Beer (Groeikracht) was als expert aanwezig. Tijdens deze bijeenkomst werden twee locaties bezocht:

- Een perceel *blijvend* grasland (Anloo) waar in het najaar graskruiden zijn *doorgezaaid*
- Een perceel *tijdelijk* grasland (Anderen) waar in het najaar graskruiden zijn *ingezaaid*

Op de eerste locatie stond de bemesting van productief kruidenrijk grasland centraal, op de tweede locatie het beheer (maaibeheer en beweiding). Ook is er uitgelegd hoe de deelnemers zelf de vers grasopbrengst kunnen bepalen, dit staat nogmaals beschreven in het bijgevoegde instructiebestand.

In dit verslag wordt de belangrijkste informatie over de twee thema's (bemesting & beheer) beschreven. Tijdens de bijeenkomst zijn verschillende hand-outs uitgereikt aan de deelnemers. Deze documenten bevatten informatie over de geschiktheid van hun perceel voor productief kruidenrijk grasland en de bloei- en zaadzetting van de kruiden uit hun mengsels.

1. Bemesting van kruidenrijk grasland

Aan de hand van een hand-out vertelde Mark de Beer over een aantal bemestingszaken:

- **Het beste toevoegmiddel om aan mest toe te voegen is water.** Door drijfmest te verdunnen komen voedingsstoffen sneller beschikbaar voor het gewas (verdun de eerste drijfmestgift niet, aangezien er een relatief lange tijd zit tussen de bemesting en het oogsten van de eerste snede). Er moet een afweging gemaakt worden of het verdunnen van mest economisch uit kan. Dit hangt onder andere af van de afstand tussen de mestput en het land. Beschikbaarheid van water is hier ook een belangrijk aspect. In het gebied gelden beperkingen ten aanzien van onttrekking van grond- en oppervlaktewater.
- **Houd bij het opstellen van een bemestingsplan rekening met de samenstelling van drijfmest.** Laat een mestmonster nemen om rekening te kunnen houden met de gehaltes van de mest. Over het algemeen geldt dat de mest van jongvee en droge koeien rijker is aan kali dan die van melkvee, aangezien deze dieren nauwelijks mais gevoerd krijgen en relatief veel graskuil.
- **Houd bij het opstellen van een bemestingsplan voor kruidenrijk grasland rekening met de samenstelling van de bodem.** Let op; de behoefte van kruidenrijk grasland is anders dan die van regulier grasland (met overwegend Engels raaigras).
Laat de bodem analyseren en bekijk het vermogen van de bodem om mineralen te binden (klei, humus, pH), stikstof te mineraliseren (N, pH, C:N) en basisnutriënten te leveren (P, K). Kijk ook naar de bodemstructuur (CEC, Ca bezetting) en zuurgraad (pH).
Stel de volgende vragen: Is er voldoende zwavel, fosfaat en kali beschikbaar (kijk naar de kuilanalyse)? Is de pH 5.5 of hoger (strooi kalk als de pH aan de lage kant is en strooi gips als enkel de Calciumvoorraad laag is)? Hoe zit het met de N-beschikbaarheid (als de N-beschikbaarheid “te” hoog is binden vlinderbloemigen geen/amper stikstof)?
Opvallend was dat meerdere deelnemers grasland en graskruiden inzetten in rotatie met een ander gewas, veelal pootaardappelen. Deze deelnemers waren minder gemotiveerd om de pH van hun land te verhogen met het oog op de aardappelteelt. Voor aardappelen geldt een ideale pH van 5.2, aangezien hiermee de kans op ‘schurft’ (veroorzaakt door de schimmel *Streptomyces*) wordt verlaagd.

Foto 1 en 2. Op bovenstaande foto is te zien dat het doorgezaaide perceel van Henk Tiems (Anloo) veel vogelmuur bevat. Mechanisch kan dit onkruid goed bestreden worden met een wiedeg. Het gebruik van deze apparatuur beschadigt echter ook de nog hele kleine en kwetsbare kruiden die hier het najaar zijn doorgezaaid. Chemische bestrijding is ook niet echt een optie, aangezien dan ook de kruiden worden bestreden. Idealiter zou dit perceel beweid worden (maaien kan eventueel ook), zo krijgen de ingezaaide kruiden lucht en licht.

2. Beheer van kruidenrijk grasland

- **Kruidenrijk grasland is een mengteelt, de behoeften en eigenschappen van elke soort zijn anders.** De bloei- en zaadtijden van elke soort zijn anders. Om zoveel mogelijk kruidensoorten te behouden is divers beheer belangrijk; varieer in maaifrequentie en maaihogte. Klavers profiteren van relatief kort maaien; 5-6 cm. Gras groeit het snelste aan bij 7-8 cm. Door het gras op 5 cm te maaien kan men het gras dus wat "plagen" ten gunste van een aantal kruiden.
- **Houd het doel in gedachten tijdens het beheer** (productieverhoging, biodiversiteit, bodemkwaliteit, etc.).
- **Constant rantsoen:** Koeien houden niet van wisselingen in het rantsoen. Probeer constant kruiden aan te bieden en te voorkomen dat bij weidegang zoals Nieuw Nederlands Weiden de koeien dagelijks moeten wisselen tussen kruidenrijk en 'gewoon' grasland.
- **Het weer bepaalt mede de soortensamenstelling.** Kruiden met een penwortels (bijv. cichorei) zijn droogteresistenter dan oppervlakkig wortelende planten. Op zandgronden schieten kruiden bij droogte (door stress) relatief snel in bloei, dit versnelt de zaadzetting en dus de kans op uitzaai. Het weer bepaalt mede ook de slagingskansen van een in het voorjaar door/ingezaaid perceel; april is gewoonlijk de droogste maand van het jaar en het is onzeker hoeveel regen er zal vallen in de maanden erna. Daarom wordt geadviseerd (tenzij er beregent kan en mag worden) om in het najaar in/door te zaaien.

Foto 3 en 4. Opvallend aan het perceel van Albert Jan Knijp (Anderen) is dat er al redelijk veel kruiden opkomen. Dit perceel maakt onderdeel uit van een gemengde rotatie en zal over twee jaar weer bouwland worden, daarom is er een focus op opbrengst en niet op het behoud van veel soorten.

3. Methode: Verzamelen van vers grasmonsters

Tijdens de bijeenkomst heeft Mark de Beer uitgelegd hoe de vers grasopbrengst gemonitord kan worden. Dit staat nogmaals beschreven in het instructiebestand in de bijlage "Handleiding_monitoring_versgewicht". Binnenkort ontvangen alle deelnemers een metalen raster en een unster zodat voor elke snede/voor het inscharen van de koeien de opbrengst gemeten kan worden.

Vragen?

Zijn er nieuwe vragen opgekomen tijdens en/of na de bijeenkomst? Laat het Julia van Middelaar (CLM) dan weten (jvanmiddelaar@clm.nl). Zij zal de vragen, samen met Mark de Beer, zo goed en zo snel mogelijk beantwoorden.